

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAM ORIENTUES
PËR MATURËN SHTETËRORE**

(Provim i detyrur)

**LËNDA:
GJUHË FRËNGE**

Koordinatorë: Erifili Hashorva

Viti shkollor: 2013 -2014

**TIRANË
JANAR, 2014**

1. UDHËZUES I PËRGJITHSHËM PËR PROGRAMIN E PROVIMIT KOMBETAR TË MATURËS SHTETËRORE PËR LËNDËN E FRENGJISHTES DHE PËR PËRDORIMIN E TIJ NGA MËSUESIT

Ky program orientues mbështetet në standardet e arritjes së mësimi të gjuhës frënge dhe bazuar në udhëzimin e datës 26/12/ 2013 të Ministrisë të Arsimit dhe Sportit ‘Për Zhvillimin e Provimeve të Maturës Shtetërore’ ku gjuha e huaj është provim i detyruar. Niveli i njohurive i përket nivelit **A2** sipas dokumentit evropian, “Kuatrri i Përbashkët Evropian i referencave për Gjuhët”

Hartimi i këtij programi orientues është bazuar tërësisht në programet e gjuhës frënge, të cilat përcaktojnë njohuritë dhe shprehitë e domosdoshme gjuhësore, komunikuese dhe funksionale.

Programi orientues për përgatitjen dhe realizimin e provimit të Maturës Shtetërore për gjuhën frënge është realizuar si sintezë e njohurive dhe shprehive të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë, si në aspektin tematik ashtu edhe në aspektin gjuhësor (gramatikor, leksikor) dhe funksional.

Ky program duhet të nxisë inspirim dhe sfidë për të gjithë nxënësit dhe t’i përgatisë ata për të ardhmen. Programi Orientues është ndërtuar duke pasur parasysh nevojat e nxënësve, zhvillimet e tyre personale duke u dhënë mundësi për sukses në provimin e detyruar në gjuhën frënge.

Synimet e programit

Ky program synon:

- Të ndihmojë nxënësin maturant në përgatitjen e tij për provimin e gjuhës frënge si provim i detyruar.
- Të ndihmojë mësuesin e gjuhës frënge në punën e tij për zbatimin e programit dhe për t’u dhënë orientimet e duhura nxënësve për këtë provim.
- Të bëjë vlerësimin e dy aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj), që janë: *të lexuarit dhe të kuptuarit, si dhe të shprehurit me shkrim.*

- Të vlerësojë të kuptuarit dhe të shprehurit përmes strukturave bazë të gjuhës, si dhe aftësinë për përdorimin e gjuhës, duke përfshirë aspektin morfologjik, sintaksor, leksikor dhe funksional.
- Të japë orientime për specialistët që merren me hartimin e testeve të Maturës Shtetërore për gjuhën frënge si provim i detyruar.

Udhëzime praktike mbi përdorimin e programit

Mësuesit dhe nxënësit që do të përdorin këtë program duhet të kenë parasysh faktin që në provim nxënësit do të përballen me një tekst krejt të ri mbi të cilin do të punohet, por tematika, strukturat gramatikore, si edhe aktet e komunikimit do të jenë po ato që janë studiuar ndër vite.

Mësuesi do të kujdeset që nxënësit të përvetësojnë një sasi të gjerë e të konsiderueshme njohurish leksikore, që ngërthejnë në mënyrë përgjithësuese temat e përfshira në program. Kur flitet për **fushën tematike** në program (p.sh. le sport, la santé, les voyages, les loisirs, l'avenir etj.),

Për sa i përket **njohurive gjuhësore (gramatika dhe fjalori)** mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të jenë të aftë të zgjidhin ushtrime gramatikore në një kontekst të ri dhe në situata të ndryshme, duke dalë nga tipi i ushtrimeve tradicionale që jepen nëpër tekste dhe duke praktikuar formate të reja ushtrimesh, ku të përfshihen këto aspekte gramatikore, duke e parapërgatitur nxënësin për ato çfarë do të trajtohen në provimin e detyruar të gjuhës frënge të Maturës Shtetërore. Mësuesi të fokusohet në anën praktike të zgjidhjes së ushtrimeve në forma të ndryshme, herë me tipe ushtrimesh me alternativa e herë tipe ushtrimesh të hapura.

Funksionet gjuhësore trajtohen në mënyrë sa më të larmishme, duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës, por duke ruajtur formatet dhe shprehjet që jepen në programet mësimore.

Përsa i përket të shkruarit mësuesi duhet të ushtrojë nxënësit e tij që të dinë të organizojnë forma të ndryshme kompozimi jo letrar (me tema të thjeshta). Ata duhet të përgatiten që të ndërtojnë paragrafë të saktë nga ana strukturore dhe leksikore. Gjithashtu mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të dinë të përmbledhin me shkrim një përvojë personale duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tyre në një tekst koherent. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur të shkruajë një e-mail ose letër formale ose

jo formale; të zbatojë rregullat e shkrimit të një e-mail-i, një letre formale dhe joformale

2. AFTËSITË DHE NJOHURITË QË DUHET TË ZOTËROJË NXËNËSI MATURANT PËR TË QENË I PËRGATITUR PËR PROVIMIN E MATURËS NË GJUHËN FRËNGE

Në provimin e Maturës Shtetërore, nxënësit do të vlerësohen për dy aftësitë gjuhësore:

2.1 Të kuptuarit me shkrim (compréhension écrite)

Vlerësimi i këtij komponenti do të bëhet mbi bazën e një teksti të panjohur mbi të cilin do të ndërtohen ushtrime kuptimore.

Nxënësi të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë të përgjithshme informacionin e dhënë në pjesën e leximit; informacionet që i kërkohen rreth tekstit apo të japë një vlerësim të shprehur me gjuhë të thjeshtë mbi atë që i kërkohet në tekste mbi jetën e përditshme (lettres courantes, guides, publicités, annonces, instructions).

Përzgjedhja dhe marrja e informacionit të duhur nga teksti i dhënë.

- Reflektimi mbi përmbajtjen e një fragmenti dhe nxjerrja e informacionit të duhur prej tij.
- Përgjigjen e pyetjeve rreth përmbajtjes së tekstit.
- Formimi i një kuptimi të përgjithshëm dhe nxjerrja e moralit të pjesës shprehur në gjuhë të thjeshtë.
- Zhvillimi i aftësisë krijuese dhe interpretuese dhe paraqitja e elementeve që justifikojnë përgjigjen e dhënë
- Plotësimi i ushtrimeve leksikore rreth tekstit.
- Kuptimi i përgjithshëm i tekstit.

2.2 Të shprehurit me shkrim (production écrite)

Në provimin e Maturës Shtetërore, nxënësi është i aftë të prodhojë tekste të shkruara mbi një gamë të gjerë fushash tematike brenda interesave të veta. Nxënësi përgatitet të bëjë përshkrime të hollësishme mbi tema të njohura, të tregojë me shkrim përvojat e tij, duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tij, të përshkruajë një ngjarje, një udhëtim real apo imagjinar, të tregojë një histori, të shkruajë një letër personale apo zyrtare, të bëjë komentin e një filmi

Për vlerësimin e kësaj aftësie, nxënësi të paraqesë një produkt të shkruar prej **100-120** fjalësh. Nxënësi vlerësohet për përmbajtjen, leksikun, korrektësinë gramatikore, strukturën e rrjedhën logjike.

Të shprehurit me shkrim përfshin:

- të shprehurit me shkrim në formën e një përshkrimi, letre, etj për një gamë të gjerë temash të njohura e komplekse që janë trajtuar ndër vite në nivelin A2,
- nxënësi të paraqesë një produkt të shkruar saktë nga ana gramatikore dhe të strukturuar mirë (des courtes lettres formelles et non formelles, mail, application, résumé etc.
- të shprehë pikëpamjet e tij në formë të thjeshtë dhe të qartë,
- të përdorë një repertor të thjeshtë leksikor,
- të bëjë komente të shkurtra me shkrim për probleme të ndryshme me temë nga jeta e përditshme (des histoires courtes; description des personnes; des lieux; des évènements et des objets).
- të ruajë rendin e mendimeve në të gjithë pjesën e shkruar.

2.3 Përdorimi i Gjuhës

Në këtë program, njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë ndër vite janë të dhëna përmes **fushës tematike** të mëposhtme, e cila është e ndarë në linja dhe nënlinja, sipas tematikës së zhvilluar dhe **elementeve gramatikorë**, që zhvillohen në mënyrë spirale nga viti në vit dhe jepen të detajuara në program.

Njohuritë kryesore leksikore që nxënësi ka marrë mbi përdorimin e gjuhës janë paraqitur përmes ushtrimeve, temave, bashkëbisedimeve që trajtojnë njësi të ndryshme gramatikore ose leksikore, pra në mënyrë esenciale fjalori dhe gramatika e mësuar deri tani.

Shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar janë dhënë përmes **akteve dhe funksioneve komunikative**, që përmban programi shkollor, përmes të cilit nxënësi aftësohet t'i ripërdorë në situata të reja e të larmishme komunikimi.

Tipet e ushtrimeve të rekomanduara për fushat e sipërpërmendura

Të kuptuarit me shkrim (compréhension des écrits)
<ul style="list-style-type: none">- pyetje mbi përmbajtjen e tekstit,- ushtrime me plotësim të vendeve bosh,- ushtrime të tipit e saktë / e pasaktë,- ushtrime me disa zgjedhje,- gjetja e një informacioni në një tekst,- gjetja e idesë kryesore të një teksti,- ushtrime me alternativa.- Vendosja e paragrafëve sipas rendit të duhur në renditjen e ngjarjeve.
Leksiku dhe gramatika (lexique et grammaire)
<ul style="list-style-type: none">- ushtrime me zëvendësim,- ushtrime transformimi,- ushtrime me shumë zgjedhje,

<ul style="list-style-type: none"> - ushtrime me plotësime vendesh bosh, - gjetja e sinonimeve dhe e antonimeve, - shprehja e të njëjtit kuptim me fjalë të tjera, perifrazime etj.
Të shkruarit (production écrite)
<ul style="list-style-type: none"> - letër personale, - letër zyrtare, - e-mail, - ftesa, - mesazhe, - përshkrime.

Struktura e Provimit në përqindje

FUSHAT	Përqindja
Compréhension écrite Të Kuptuarit e një teksti të shkruar	40%
Grammaire et Lexique Leksiku dhe gramatika	40%
Production écrite Të shprehurit me shkrim	20%

3. Përmbajtja e Programit

Fushat tematike dhe leksiku

Përmbajtja tematike e programit është mbështetur në programin edhe tekstet shkollore për gjuhën frënge. Tematika e parashikuar për provimin e Maturës përfshin temat bazë sipas kurrikulës dhe programeve, si edhe nëntemat që gjenden në tekstet e gjuhës frënge.

Kujdes!

Duke pasur parasysh se shkollat e zhvillojnë mësimin me libra të ndryshëm, tematika është formuluar në mënyrë përgjithësuese dhe jo sipas titujve të mësimëve, me të cilët nxënësit janë familjarizuar, por sigurisht përfshin të gjitha njohuritë e përvetësuara gjatë tre viteve përmes këtyre teksteve:

- le monde du travail,
- l'école et l'éducation,
- les voyages,
- l'environnement,
- pratiques culturelles,
- les relations interpersonnelles,
- culture et civilisation,
- les moyens de communication.

Leksiku

Programi ka karakter tematik. Në bazë të temës, përzgjidhet gjuha dhe integrohet në të—përmbajtja leksikore e domosdoshme , aktet gjuhësore, si dhe strukturat gramatikore që mundësojnë realizimin e kuptimit rreth një teme të caktuar.

Nxënësi të zotërojë një repertor leksikor të mjaftueshëm për t'u shprehur thjeshtë lirshëm e saktë me shkrim dhe me gojë.

Aktet dhe funksionet komunikative

Propozohen aktet dhe funksionet e mëposhtme, që nxënësi ka fituar në shkollë dhe që do të shërbejnë si mjete orientuese për hartimin e testit dhe vlerësimin e nxënësve.

- Demander et donner des explications, des informations.

- Donner et demander un avis, une opinion, p.ex.: je pense que, je crois que, il me semble que?
- Raconter un évènement, exprimer la durée d'une action, p.ex.: Depuis ..., ça fait... il y a ... etc.
- Décrire les personnes ou les circonstances d'un évènement.
- Raconter des actions habituelles ou une suite d'évènements au passé, p.ex.: d'habitude..., chaque matin + imparfait; d'abord..., après..., à la fin... etc.
- Demander et donner des conseils, p.ex.: Il ne fallait pas faire cela!
- Exprimer la cause et la conséquence.
- Exprimer le but (pour + inf.).
- Exprimer la condition et l'hypothèse-
- Justifier une opinion ou une action.
- Rapporter les paroles de quelqu'un.

Elementet dhe strukturat gramatikore

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore me gojë dhe me shkrim, sugjerohen strukturat dhe çështjet gramatikore më të rëndësishme të trajtuara deri tani:

Les modes et les temps verbaux composés

- le présent des verbes du premier, deuxième groupe et des verbes irréguliers,
- le plus-que-parfait / l'imparfait/ le passé composé,
- le futur / le futur antérieur,
- le futur proche,
- le passé récent,
- la concordance des temps de l'indicatif,
- le conditionnel présent,
- le subjonctif présent,
- le participe présent,
- le gérondif,
- l'impératif,
- l'expression de la cause et de la conséquence,

- l'expression du but,
- l'expression de la durée,
- le discours rapporté au présent.

Les pronoms

- complément d'objet direct,
- complément d'objet indirect,
- la place des deux pronoms: ex. Je le lui donnerai,
- les pronoms relatifs simples (qui, que, dont, où),
- les pronoms: y et en,
- le comparatif et le superlatif.

Les articles les adjectifs et les pronoms

- l'article défini, l'article indéfini, et l'article partitif,
- l'accord, le genre et la place de l'adjectif,
- l'adjectif et le pronom possessif,
- l'adjectif et le pronom démonstratif,
- l'adjectif et le pronom interrogatif,
- l'adjectif et le pronom indéfini.